

Sygn. akt I KK 115/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **K. M.**

skazanego z art. 231 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 4 listopada 2021 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego, w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze, na niekorzyść skazanego,

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 29 marca 2021 r., sygn. akt II K (...),

uchyła zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze łącznej grzywny (pkt IX) i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w S..

UZASADNIENIE

W dniu 31 grudnia 2020 r. (data prezentaty Sądu) do Sądu Rejonowego w S. wpłynął akt oskarżenia wraz z wnioskami złożonymi na podstawie art. 335 § 2 k.p.k., w tym m.in. dotyczącym K. M. oskarżonego o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i inne (zarzuty w odniesieniu do

dziewięciu czynów zabronionych opisanych w pkt. I – IX a/o). W treści wniosku określono w następujący sposób uzgodnione wspólnie z oskarżonym m.in. propozycje orzeczenia kary grzywny:

- za czyny z pkt. VI aktu oskarżenia obok kary pozbawienia wolności karę grzywny w wymiarze 150 stawek przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 100 zł,
- za czyn z pkt. VIII aktu oskarżenia samoistną karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych przy przyjęciu jednej stawki dziennej na kwotę 100 złotych,
- za czyn z pkt IX aktu oskarżenia obok kary pozbawienia wolności karę grzywny w wymiarze 150 stawek dziennych przy przyjęciu jednej stawki dziennej na kwotę 100 złotych,
- na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 i 2 k.k. kary łącznej grzywny orzeczonej wraz z karą łączną pozbawienia wolności w wymiarze 380 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej dziennej na kwotę 100 zł.

W zakresie propozycji wymierzenia kary pozbawienia wolności uzgodniono natomiast orzeczenie na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 i 2 k.k. kary łącznej roku pozbawienia wolności z warunkowy zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat połączony z obowiązkiem informowania sądu – na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 1 k.k. oraz art. 72 § 1 pkt 1 k.k. – o przebiegu okresu próby, przy czym za czyny

z pkt I-V oraz VII aktu oskarżenia, po przyjęciu, że stanowią one ciąg przestępstw, we wniosku zawarto propozycję orzeczenia kary jednostkowej 10 miesięcy pozbawienia wolności, natomiast za czyny z pkt VI i IX aktu oskarżenia kar jednostkowych po roku pozbawienia wolności. Wniosek zawierał również uzgodnienie co do orzeczenia obowiązku zwrotu korzyści majątkowej (art. 45 § 1 k.k.) i zakazu zajmowania stanowisk jednostkach samorządu terytorialnego na okres 3 lat (art. 41 § 1 k.k.) oraz obciążenia oskarżonego kosztami postępowania.

Na posiedzeniu w dniu 29 marca 2021 r. w przedmiocie rozpoznania m.in. wskazanego wniosku oskarżony K. M. wyraził zgodę na wydanie wyroku w tym trybie, ale o zmodyfikowanej treści. Wniósł bowiem o orzeczenie kary łącznej roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby z jednoczesnym informowaniem Sądu (co 6 miesięcy) o przebiegu okresu

próby, a nadto wymierzenie kary łącznej grzywny w wysokości 420 stawek dziennych po 100 zł każda oraz orzeczenie zakazu zajmowania stanowisk przez okres 3 lat. Obecny na posiedzeniu prokurator wyraził zgodę na wniosek w zmodyfikowanym propozycją oskarżonego kształcie, a Sąd uprzedził oskarżonego o treści art. 447 § 5 k.p.k. (t. XX, k. 3922v-3923).

Na podstawie art. 343 § 6 k.p.k., Sąd Rejonowy w S. uwzględnił zmodyfikowany wniosek i skazał K. M. wyrokiem z dnia 29 marca 2021 r., sygn. II K (...), uznając go za winnego:

1. dokonania zarzucanych mu czynów, opisanych w pkt I-V oraz VII aktu oskarżenia, wyczerpujących dyspozycję art. 231 § 1 k.k., i za te czyny na podstawie art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 91 k.k. wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I wyroku),
2. dokonania zarzucanego mu czynu, opisanego w pkt VI aktu oskarżenia, wyczerpującego dyspozycję art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za ten czyn na podstawie art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę grzywny 150 stawek dziennych, przy przyjęciu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 100 złotych (pkt II wyroku),
3. dokonania zarzucanego mu czynu, opisanego w pkt VIII aktu oskarżenia, wyczerpującego dyspozycję art. 276 k.k. i za ten czyn na podstawie art. 276 k.k. wymierzył mu karę grzywny 100 stawek dziennych, przy przyjęciu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 100 złotych (pkt IV wyroku),
4. dokonania zarzucanego mu czynu, opisanego w pkt IX aktu oskarżenia, wyczerpującego dyspozycję art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za ten czyn na podstawie art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę grzywny 150 stawek dziennych, przy przyjęciu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 100 złotych (pkt V wyroku).

Jednocześnie we wskazanym orzeczeniu Sąd ten:

1. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzeczone oskarżonemu K. M. w pkt I, II i V wyroku kary pozbawienia wolności połączył i wymierzył mu karę łączną roku pozbawienia wolności (pkt VI wyroku), której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 2 lata (pkt VII), zobowiązując oskarżonego do informowania Sądu o przebiegu okresu próby co 6 miesięcy (pkt. VIII wyroku),
2. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. orzeczone oskarżonemu K. M. w pkt II, IV i V wyroku kary grzywny połączył i wymierzył mu karę łączną grzywny w wymiarze 420 stawek dziennych, przy przyjęciu jednej stawki dziennej na kwotę 100 złotych (pkt IX wyroku),
3. na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł zwrot korzyści majątkowej osiągniętej z przestępstwa (pkt III wyroku),
4. orzekł na podstawie art. 41 § 1 k.k. zakaz zajmowania stanowisk w jednostkach samorządu terytorialnego na okres 3 lat (pkt X wyroku),
5. obciążył oskarżonego kosztami postępowania (pkt XI wyroku).

Orzeczenie to nie zostało zaskarżone przez żadną ze stron i uprawomocniło się w pierwszej instancji w dniu 6 kwietnia 2021 r.

Kasację w niniejszej sprawie na niekorzyść skazanego K. M., w części dotyczącej orzeczenia o karze, wniósł na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. Prokurator Generalny. Skarżący zarzucił kwestionowanemu rozstrzygnięciu „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., polegające na uwzględnieniu dołączonego do aktu oskarżenia, wadliwie zmodyfikowanego na posiedzeniu w dniu 29 marca 2021 r. wniosku prokuratora o skazanie K. M. bez przeprowadzenia rozprawy, za popełnienie przestępstw m.in. z art. 231 § 1 k.k. i wydaniu wyroku zgodnego z tym wnioskiem, co skutkowało rażącym naruszeniem przepisu prawa materialnego, to jest art. 86 § 1 k.k., polegającym na wymierzeniu wyżej wymienionemu kary łącznej grzywny w wysokości 420 stawek dziennych w sytuacji, gdy suma stawek dziennych - wynikająca z orzeczonych wobec tego oskarżonego kar jednostkowych - wynosiła 400, a zatem karę łączną grzywny określono powyżej górnej granicy dopuszczalnego jej wymierzenia”.

W konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Podniesiony w kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego zarzut rażącego naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, które to uchybienie w konsekwencji doprowadziło do rażącego naruszenia przepisu prawa karnego materialnego, jest oczywiście zasadny, co umożliwiło uwzględnienie tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia w całości na posiedzeniu bez udziału stron na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

Słusznie autor kasacji we wniesionym nadzwyczajnym środku zaskarżenia zwrócił uwagę, że analizowany wyrok wydany w trybie art. 335 k.p.k. jest wprawdzie zgodny ze zmodyfikowanym wnioskiem prokuratora o skazanie K. M. bez przeprowadzania rozprawy, przy czym – jak podkreślił – fakt zawarcia „porozumienia” pomiędzy prokuratorem a oskarżonym, skutkujący wydaniem wyroku bez przeprowadzenia rozprawy, nie zwalnia sądu z ciążących na nim obowiązków.

Bez znaczenia w kontekście tej powinności jest wyrażona przez oskarżonego zgoda na orzeczenie we wskazanym trybie o treści ustalonej między stronami postępowania.

Sąd procedujący w ramach wniosku złożonego na podstawie art. 335 § 2 k.p.k. obowiązany jest, zgodnie z treścią art. 343 § 7 k.p.k., do szczegółowej kontroli zarówno formalnej, jak i merytorycznej tego wniosku – dokonanych w nim uzgodnień. Sąd winien zatem zweryfikować między innymi: czy uzgodnione przez strony propozycje co do orzeczenia kary, środka karnego, środka kompensacyjnego, środka związanego z poddaniem sprawcy próbie są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa materialnego i procesowego. Niezgodność zaś wniosku z przepisami prawa materialnego lub procesowego powoduje, że jest on niemożliwy do zrealizowania przez sąd. Wobec zaistnienia tego rodzaju przeszkody uniemożliwiającej konsensualne zakończenie, sprawa powinna zostać rozpoznana na zasadach ogólnych (*vide* wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 listopada 2011 r., IV KK 333/11; z dnia 8 lutego 2017 r., III KK 364/16; z dnia 5 października 2017 r.,

II KK 178/17; z dnia 5 grudnia 2018 r., V KK 514/17; z dnia 29 kwietnia 2021 r., II KK 166/21). Uwzględnienie wniosku z art. 335 § 2 k.p.k. zmodyfikowanego na posiedzeniu uwarunkowane jest zatem zgodnością zaproponowanych przez strony modyfikacji z przepisami prawa.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy nie dostrzegł, że zmodyfikowany na posiedzeniu w dniu 29 marca 2021 r. wniosek oskarżonego K. M. w zakresie kary łącznej grzywny jest sprzeczny z wymogami prawa. Stosownie bowiem do treści art. 86 § 1 k.k., jeżeli wypełnione są przesłanki do orzeczenia kary łącznej (art. 85 k.k.), sąd wymierza tę karę w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy. W treści przywołanej regulacji zostały zatem określone dolna i górna granica kary łącznej, możliwe do orzeczenia na podstawie uprzednio orzeczonych kar jednostkowych.

W realiach rozpatrywanej sprawy sąd *meriti* uwzględnił wadliwy wniosek prokuratora (po jego modyfikacji zasugerowanej przez oskarżonego) i orzekł karę łączną 420 stawek dziennych podczas gdy suma stawek dziennych – wynikająca z orzeczonych wobec oskarżonego kar jednostkowych – wyniosła 400. W zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego kary łącznej grzywny Sąd przekroczył zatem górną granicę, w której mogła zostać orzeczona kara łączna grzywny, o 20 stawek dziennych.

Stwierdzone przez Sąd Najwyższy rażące naruszenie prawa procesowego, które skutkowało naruszeniem prawa materialnego o takim też charakterze, miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku, doprowadziło bowiem do wymierzenia K. M. kary łącznej grzywny w wymiarze wyższym niż dopuszczalny.

Powyższe ustalenie skutkowało uchyleniem zaskarżonego orzeczenia w części dotyczącej łącznej kary grzywny i przekazaniem w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *meriti*. Wprawdzie Prokurator Generalny zasugerował, że zaskarża wyrok w zakresie całości rozstrzygnięcia o karze i to na niekorzyść skazanego, wnosząc o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w S. w tej właśnie części, podnosząc, że modyfikacja pierwotnego wniosku poprzez podwyższenie kary łącznej grzywny połączona była z jednoczesnym skróceniem okresu próby związanego z warunkowym zawieszeniem kary łącznej pozbawienia wolności, a jednocześnie zauważając, że brak było doprecyzowania wniosku stron

co do kar jednostkowych grzywny, rzecz wszelako w tym, że strony postępowania (prokurator i oskarżony) takiego zamiaru co do modyfikacji kar jednostkowych grzywny oraz innych rozstrzygnięć zawartych we wniosku pisemnym przecież w toku posiedzenia nie wyraziły. Nie można też pominąć i tego, że zakres zaskarżenia oraz jego kierunek, nie jest warunkowany tym jak to określił podmiot skarżący, lecz w pierwszym rzędzie treścią zarzutu podniesionego w kasacji. Ten natomiast w niniejszej sprawie wskazywał w sposób jednoznaczny na będące konsekwencją naruszenia prawa procesowego rażąco naruszenie prawa materialnego – art. 86 § 1 k.k. – poprzez orzeczenie kary grzywny powyżej górnej granicy jaka mogła zostać określona przy wymierzaniu kary łącznej. Implikuje to nie tylko zakres zaskarżenia, ale również i jego kierunek. Oczywistym jest więc, że przy uwzględnieniu treści zarzutu niniejsza kasacja uznana być musi za wniesioną na korzyść skazanego i to wyłącznie w odniesieniu do orzeczenia o łącznej karze grzywny. Przypomnieć jednocześnie należy, że uwzględnieniu kasacji w trybie art. 535 § 5 k.p.k. nie stoi na przeszkodzie niepodzielenie przez Sąd Najwyższy wniosku następczego sugerowanego przez podmiot szczególny, gdyż o możliwości rozpoznania i uwzględnienia kasacji w oparciu o powołany przepis decyduje wyłącznie oczywista zasadność zarzutu (zarzutów) kasacyjnego (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 maja 2014 r., III KK 123/13; z dnia 29 stycznia 2019 r., IV KK 718/18).

Procedując ponownie w sprawie Sąd Rejonowy w S. będzie rozstrzygać jedynie w kwestii kary łącznej grzywny. Orzekając w tym przedmiocie Sąd ten, z uwagi na kierunek wniesionej kasacji, uwzględni wskazane wcześniej zapatrywania prawne oraz będzie miał na względzie konieczność dokonania przez prokuratora, stosownych modyfikacji wniosku, po zaakceptowaniu tej zmiany przez oskarżonego.

Z tych względów orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.